

จต. 7014/๒
16 พ.ย. ๖3
16. ๕5น.

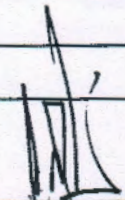
ต้นฉบับ

เลขที่เอกสารในระบบ E กษ0204/22438

ฝ่ายบริหารทั่วไป (สทก. รับเอกสารจากภายนอก) รับที่ ขป 14683 วันที่ 16 พ.ย. 2563
เรื่อง ผลการเสวนาทางวิชาการเรื่อง "ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ กับการปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมหาอำนาจและนัยต่อไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออก"

กษ 845๑ / 18 พ.ย. ๖3

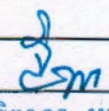
เรียน อธช.	วันที่กำหนด
☐ เพื่อโปรดพิจารณา ☐ เพื่อโปรดดำเนินการ ☒ เพื่อโปรดทราบ	
และจะได้แจ้งเวียน ผู้บริหารกรม ทราบ	
หมายเหตุ	

(นายเกียรติพงษ์ เพชรศรี)
สนก. ๑ ๖ พ.ย. ๒๕๖๓

เป็นประกา
๑/-

เรียน ผอ. ส่วน, ผอ. ภาค, ทน. ๑-๕ บด. และ ผบ.ท.๓
เมื่อโปรดทราบ

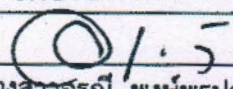
ทราบ

(นางจิตาภา ทุมวงษา)
ผบ.ท.๓
18 พ.ย. 2563

(นายสิตตะกาน แสงท่มพงษ์)
ผต.กษ. รักษาราชการแทน อธช.
๑ ๘ พ.ย. ๒๕๖๓

เรียน ผู้บริหารกรม

เพื่อโปรดทราบ

(นางสาวอรุณี พงษ์พรประเสริฐ)
ผบ.ท.๓. ปฏิบัติราชการแทน สนก.
๑ ๘ พ.ย. ๒๕๖๓

บันทึกข้อความ

กรมชลประทาน
รับจากกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เลขรับ... 16/14683/63
วันที่... 16 พ.ย. 63

ส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานการเกษตรต่างประเทศ โทรศัพท ๐๒ ๒๕๑๘๖๑๑

ที่ กษ ๐๒๐๔/ว ๖๔๓๗ วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง ผลการเสวนาทางวิชาการเรื่อง “ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ กับการปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมหาอำนาจและนัยต่อไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง”

เสนอ กรมชลประทาน

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศนำส่งผลการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ กับการปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมหาอำนาจและนัยต่อไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง” เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๓ จัดโดยกระทรวงการต่างประเทศร่วมกับศูนย์ศึกษากการต่างประเทศ ณ โรงแรม The Okura Prestige Bangkok รายละเอียดตามเอกสารแนบ

จึงเสนอมาเพื่อโปรดทราบและใช้ประโยชน์ในทางราชการต่อไป

วณิตา น^๖
(นางสาววณิตา กำเนิดเพ็ชร)
๑๓ พ.ย. ๒๕๖๓
ผู้อำนวยการสำนักงานการเกษตรต่างประเทศ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บันทึกข้อความ

รองปลัดฯ (นายระพีภัทร์)
รับที่... ๒๕๓
วันที่... ๕ พ.ค. ๖๓

ส่วนราชการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานการเกษตรต่างประเทศ โทร ๐ ๒๒๘๑ ๘๖๑๑ ภายใน ๑๗๗

ที่ กษ ๐๒๐๔.๔/ ๒๓๕๕ วันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

เรื่อง ผลการเสวนาทางวิชาการเรื่อง “ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ กกับการปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมหาอำนาจและนัยต่อไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออก”

เรียน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ด้วยกระทรวงการต่างประเทศนำส่งผลการเสวนาทางวิชาการ เรื่อง “ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ กกับการปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมหาอำนาจและนัยต่อไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออก” เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๓ จัดโดยกระทรวงการต่างประเทศร่วมกับศูนย์ศึกษาการต่างประเทศ ณ โรงแรม The Okura Prestige Bangkok โดยสรุปสาระสำคัญของการเสวนาดังนี้

๑. การแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์

๑.๑ ระเบียบโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องด้วย ๔ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

(๑) ความไม่แน่ใจต่อบทบาทของสหรัฐฯ ในฐานะผู้นำโลก (๒) การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ (๓) โลกไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการปะทะกันระหว่างระเบียบโลกสองชุด ได้แก่ เสรีนิยมและระบบเวสต์ฟาเลียใหม่ โดยมีจีนและรัสเซียเป็นแกนนำ และ (๔) การเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล ซึ่งจะส่งผลให้ระเบียบโลกเปลี่ยนแปลงสู่โลกแบบสองขั้ว ๒.๐ (Bipolar World 2.0) อย่างชัดเจนมากขึ้น

๑.๒ การแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ (๑) เป็นการเปลี่ยนผ่านเชิงอำนาจที่เป็นผลมาจากการผงาดขึ้นมาของจีน ในขณะที่อำนาจของสหรัฐฯ ถดถอยลง และไม่ต้องการสูญเสียสถานะการเป็นผู้นำของโลก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกับดักทิวซีดีดีส (ความตึงเครียดเชิงโครงสร้างอย่างรุนแรงซึ่งเกิดขึ้นเมื่อรัฐมหาอำนาจที่กำลังผงาดขึ้นมาคุกคามท้าทายมหาอำนาจเดิม) ที่พบว่าการเปลี่ยนผ่านอำนาจจำนวน ๑๖ ครั้ง มีเพียง ๔ ครั้งที่เปลี่ยนผ่านโดยสันติ ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองมหาอำนาจมีแนวโน้มจะตึงเครียดมากขึ้นไม่ว่าพรรค Republic หรือ พรรค Democrat จะชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ อย่างไรก็ดี เงื่อนไขทางความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ อาจไม่เอื้อให้เกิดสงครามเย็นแบบดั้งเดิมเพราะมีอาวุธนิวเคลียร์ป้องปราม แต่เป็นสงครามรูปแบบใหม่ เช่น สงครามไซเบอร์สเปซและเกิดเวทีความขัดแย้งอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่รัฐต่าง ๆ ควรทำคือ การป้องกันความเสี่ยง (hedging) หรือ “การเหยียบเรือสองแคม” แต่ประเทศขนาดกลางและขนาดเล็กอาจประสบกับปัญหาในการดำเนินการเช่นนี้ในระยะยาว

๑.๓ ในบริบทการแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ไทยจะถูกบีบให้เลือกข้างมากขึ้น และ “การเหยียบเรือสองแคม” ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ จะทำได้ยากขึ้นเพราะเรือทั้งสองกำลังวิ่งไปคนละทาง การที่ไทยจะเอาตัวรอดและสร้างสมดุลในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับระเบียบภูมิภาคที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์ (rule-based regional order - RBO) มากขึ้น โดยเฉพาะการใช้อาเซียนเป็นแกนกลางของภูมิภาค ขณะเดียวกัน ไทยควรมีท่าทีต่อประเด็นต่าง ๆ ในลักษณะที่แยกออกจากกันโดยยึดผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก ซึ่งประเด็นที่ไทยสามารถมีบทบาทนำ ได้แก่ (๑) อนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขง โดยไทยควรวางยุทธศาสตร์และบทบาทในเชิงรุกมากขึ้น ใช้ประโยชน์จาก ACMECS และกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำโขงอื่น ๆ กว่า ๑๓ กรอบ (๒) ทะเลจีนใต้ โดยไทยและอาเซียนควรร่วมกันจัดทำแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct on South China Sea : COC) ให้แล้วเสร็จ เพื่อเป็นหลักประกันว่าคู่ขัดแย้งจะสามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างกัน ได้ (๓) สิทธิมนุษยชน โดยไทย

/ควรดำเนินการ...

ควรดำเนินการต่อกรณีผู้ต้องกักขังอายุผู้สูงอายุอย่างระมัดระวัง และ (๔) กรณีบริษัท Huawei ซึ่งไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับไทย แต่จะเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะการโจรกรรมอุตสาหกรรม

๒. การแข่งขันทางการค้า

๒.๑ ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ คือ สงครามการค้าสู่เพื่อครองความเป็นเจ้า ซึ่งเป็นภาวะ “๑ สงคราม ๗ สนามรบ” ทางด้านการค้าการลงทุน การเงินการธนาคาร ความรู้และเทคโนโลยี สื่อสารมวลชน วัฒนธรรม การเมืองระหว่างความคิดเอกนิยมกับความคิดพหุนิยม และความมั่นคงภายในและภายนอก เพื่อช่วงชิงอำนาจเศรษฐกิจ อำนาจละมุน อำนาจทางการเมือง และอำนาจทางทหาร นอกจากนี้ ยังมีอีก ๑ สงคราม ๑ สนามรบ คือ สงครามการค้าสู่กับโรคโควิด-๑๙ และการแข่งขันด้านการแพทย์และสาธารณสุขโลก ซึ่งย่อมมีผลต่อไทย ไทยจึงควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้ (๑) ปรับดุลยภาพระหว่างเศรษฐกิจภายในกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยหันมาพึ่งพาดตลาดภายในมากขึ้น (๒) สร้างความสมดุลระหว่างเศรษฐกิจธุรกิจกับเศรษฐกิจครัวเรือน และ (๓) สร้างความสมดุลระหว่างการแข่งขันกับการจัดสรรและแบ่งปัน

๒.๒ จีนเป็นศูนย์กลางการผลิต ในขณะที่สหรัฐฯ เป็นศูนย์กลางการบริโภค การแยกตัวทางเศรษฐกิจ (economic decoupling) ระหว่างจีนและสหรัฐฯ จะมีผลต่อเศรษฐกิจภูมิภาคและโลก รวมถึงอาเซียน ซึ่งที่ผ่านมาเน้นการส่งออกและการรับเทคโนโลยีผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นหลัก โดยการแยกตัวทางเศรษฐกิจระหว่างสองมหาอำนาจดังกล่าวสะท้อนได้จากการที่ (๑) สหรัฐฯ สร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจผ่านโครงข่าย Economic Prosperity Network กับกลุ่ม Quad (สหรัฐฯ อินเดีย ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย) และ Quad Plus (เกาหลีใต้ เวียดนาม และนิวซีแลนด์) ในขณะที่ (๒) จีนผลักดันข้อริเริ่ม “สายแถบและเส้นทาง” (BRI) และการก่อตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแห่งเอเชีย (AIIB) เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศ นอกจากนี้ จีนมีแนวโน้มให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน (neighborisation) ในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศอาเซียน ทางภาคพื้นแผ่นดิน (mainland ASEAN)

๒.๓ ประเด็นที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดสำหรับไทยในอนาคตจากการแยกตัวทางเศรษฐกิจระหว่างจีนกับสหรัฐฯ คือ แนวโน้มการลงทุนจากต่างประเทศในไทยเนื่องจากจะส่งผลต่อ (๑) การเลือกแหล่งการลงทุนของประเทศที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีและเจ้าของทุน ดังนั้น การแตกหักระหว่างนายทุนย่อมมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพและ economies of scale ในไทย และ (๒) การกระจายการลงทุนออกจากจีนมาไทย ซึ่งการลงทุนในอุตสาหกรรมแนวหน้า เช่น อวกาศและชีวภาพอาจมาไม่ถึงไทย และส่งผลกระทบต่อการบรรลุเป้าหมายอุตสาหกรรม S-curve ของประเทศ

๒.๔ นอกจากนี้ สงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ จะนำไปสู่การแยกตัวทางข้อมูล (data decoupling) และต่อไปรัฐจะไม่ได้แบ่งตามภูมิรัฐศาสตร์ แต่เป็นการแบ่งระหว่างรัฐที่มีการเชื่อมโยง กับไม่มีการเชื่อมโยงด้านข้อมูล (connected states Vs unconnected states) ดังนั้น ไทยควรพัฒนาสองแพลตฟอร์มเพื่อรองรับการเชื่อมโยงทางข้อมูลและสินค้า

๓. การแข่งขันทางเทคโนโลยี

๓.๑ นับตั้งแต่การสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ เมื่อปี ๒๕๒๒ ความสัมพันธ์สามารถแบ่งออกเป็นสองช่วงที่สำคัญได้แก่ (๑) ช่วงสองทศวรรษแรก (๒๕๒๒ - ๒๕๔๔) ซึ่งสหรัฐฯ เกือกลงเงินอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๔๔ จีนเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ด้วยการสนับสนุนจากสหรัฐฯ และสหรัฐฯ คาดหวังว่าการโอบอุ้มและเกื้อกูลจีนจะทำให้จีนเป็นหุ้นส่วนของสหรัฐฯ ที่มีความรับผิดชอบและพร้อมที่จะเปิดเสรีทางการเมืองภายในประเทศ แต่จีนไม่ได้มีพฤติกรรมแบบที่สหรัฐฯ คาดหวังไว้ และ (๒) ช่วงสองทศวรรษหลัง (๒๕๔๕ - ๒๕๖๓) ซึ่งจีนมีความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศและเริ่มกลายเป็นคู่แข่ง

ของสหรัฐฯ ในหลายเรื่องจนนำมาสู่สภาวะการแข่งขันและความขัดแย้งระหว่างกัน

๓.๒ ปัจจุบันสิ่งเดียวที่สหรัฐฯ เหนือกว่าจีนคือเทคโนโลยี เทคโนโลยี 5G จึงเป็นประเด็นที่ทั้งสหรัฐฯ และจีนแข่งขันกันอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในการออกแบบ/การผลิตเซมิคอนดักเตอร์ ซึ่งเป็นหัวใจของเทคโนโลยี 5G สหรัฐฯ ยังคงนำหน้าจีนในด้านนี้ และพยายามทุกวิถีทางเพื่อสกัดกั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตเซมิคอนดักเตอร์และเทคโนโลยี 5G ของจีน รวมถึงการดำเนินการบริษัทหัวเว่ย ในขณะที่จีนเร่งพัฒนาการผลิตเซมิคอนดักเตอร์เพื่อใช้ภายในประเทศและลดการพึ่งพาการนำเข้าจากสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรของสหรัฐฯ รวมถึงขีดความสามารถของบริษัท Semiconductor Manufacturing Industrial Corp (SMIC) ซึ่งเป็นบริษัทผลิตชิปที่ใหญ่ที่สุดของจีนเพื่อบรรลุเป้าหมายการเป็นผู้นำโลกด้านอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ให้ได้ภายในปี ๒๕๗๓

๓.๓ ประเด็นเซมิคอนดักเตอร์และได้หัวเป็นเรื่องที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างสูง ในการแข่งขันทางเทคโนโลยี 5G ระหว่างสหรัฐฯ กับจีน เนื่องจากบริษัท Huawei ยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าเซมิคอนดักเตอร์จากสหรัฐฯ อย่างมาก ปัจจุบันบริษัทที่ผลิตเซมิคอนดักเตอร์ที่ใหญ่และทันสมัยที่สุดของโลก คือ Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) ส่งผลให้ได้หัวเป็นพื้นที่เสี่ยงในภูมิภาคที่ทุกฝ่ายต้องจับตามองอย่างใกล้ชิด

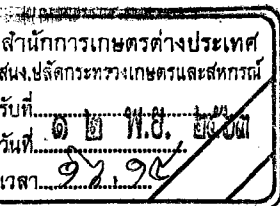
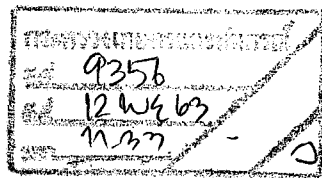
ข้อพิจารณาของสำนักงานการเกษตรต่างประเทศ

สกต. พิจารณาแล้วเห็นควรนำเรียนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อทราบผลการเสวนาข้างต้น และเห็นควรแจ้งเวียนผลการเสวนาดังกล่าวให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เพื่อทราบและนำไปใช้ประโยชน์ในทางราชการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณามอบหมาย สกต. แจ้งเวียนผลการเสวนาดังกล่าวข้างต้นให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทราบต่อไป ทั้งนี้ เป็นอำนาจของนายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๑๑๔๙/๒๕๖๓ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓

(นางสาวปริยญา เทียบริตัน)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
รักษาการแทนผู้อำนวยการสำนักงานการเกษตรต่างประเทศ

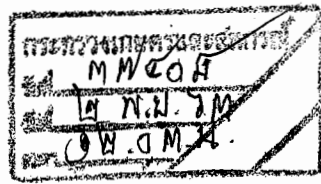
- ทราบ
- ดำเนินการตามเสนอ

(นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์)
รองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

เสนอ สำนักงานการเกษตรต่างประเทศ
๑๒.๑๒.๒๓

(นางทิศพรพรหม พรหมเพ็ญ)
หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
ปฏิบัติราชการแทน ผู้อำนวยการกองกลาง
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ที่ กต ๑๓๐๑/ว๒๓๒๙

กระทรวงการต่างประเทศ
ถนนศรีอยุธยา กทม. ๑๐๕๐๐

๗๐ ตุลาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ผลการเสวนาทางวิชาการเรื่อง “ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ กับการปรับความสัมพันธ์
เชิงอำนาจระหว่างมหาอำนาจและนัยต่อไทยและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง”

เรียน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ที่ กต ๑๓๐๑/ว๑๙๘๕ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๓

อนุสนธิหนังสือที่อ้างถึง เชิญผู้แทนหน่วยงานของท่านเข้าร่วมการเสวนาทางวิชาการเรื่อง
“ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ กับการปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างมหาอำนาจและนัยต่อไทย
และภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียง” เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๓ จัดโดยกระทรวงการต่างประเทศร่วมกับศูนย์
ศึกษาการต่างประเทศ ณ โรงแรม The Okura Prestige Bangkok ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการต่างประเทศขอขอบคุณท่านที่ได้มอบหมายผู้แทนเข้าร่วมการเสวนาดังกล่าว
และขอเรียนสรุปสาระสำคัญของการเสวนาดังนี้

๑. การแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์

๑.๑ ระเบียบโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเนื่องด้วย ๔ องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่

(๑) ความไม่แน่นอนต่อบทบาทของสหรัฐฯ ในฐานะผู้นำโลก (๒) การแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ (๓) โลกไม่ได้ไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีการปะทะกันระหว่างระเบียบโลกสองชุด ได้แก่ เสรีนิยมและระบบเวสต์ฟาเลียใหม่ โดยมีจีนและรัสเซียเป็นแกนนำ และ (๔) การเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล ซึ่งจะส่งผลให้ระเบียบโลกเปลี่ยนแปลงสู่โลกแบบสองขั้ว ๒.๐ (Bipolar World 2.0) อย่างชัดเจนมากขึ้น

๑.๒ การแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ (๑) เป็นการเปลี่ยนผ่านเชิงอำนาจที่เป็นผลมาจากการผงาดขึ้นมาของจีน ในขณะที่อำนาจของสหรัฐฯ ถดถอยลง และไม่ต้องการสูญเสียสถานะการเป็นผู้นำของโลก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกับดักทิวซิดิตีส์ที่พบว่าการเปลี่ยนผ่านอำนาจจำนวน ๑๖ ครั้ง มีเพียง ๔ ครั้งที่เปลี่ยนผ่านโดยสันติ ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างทั้งสองมหาอำนาจมีแนวโน้มจะตึงเครียดมากขึ้นไม่ว่าพรรค Republic หรือ พรรค Democrat จะชนะการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม เงื่อนไขทางความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ อาจไม่เอื้อให้เกิดสงครามเย็นแบบดั้งเดิมเพราะมีอาวุธนิวเคลียร์ป้องปราม แต่เป็นสงครามรูปแบบใหม่ เช่น สงครามไซเบอร์สเปซและเกิดเวทีความขัดแย้งอย่างต่อเนื่อง สิ่งที่รัฐต่าง ๆ ควรทำคือ การป้องกันความเสี่ยง (hedging) หรือ “การเหยียบเรือสองแคม” แต่ประเทศขนาดกลางและขนาดเล็กอาจประสบกับปัญหาในการดำเนินการเช่นนี้ในระยะยาว

๑.๓ ในบริบทการแข่งขันเชิงยุทธศาสตร์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ไทยจะถูกบีบให้เลือกข้างมากขึ้น และ “การเหยียบเรือสองแคม” ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ จะทำได้ยากขึ้นเพราะเรือทั้งสองกำลังวิ่งไปคนละทาง การที่ไทยจะเอาตัวรอดและสร้างสมดุลในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ไทยจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับระเบียบภูมิภาคที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของกฎเกณฑ์ (rule-based regional order – RBO) มากขึ้น โดยเฉพาะการใช้อาเซียนเป็นแกนกลางของภูมิภาค ขณะเดียวกัน ไทยควรมีท่าทีต่อประเด็นต่าง ๆ ในลักษณะ

/ที่แยกออก ...

ที่แยกออกจากกันโดยยึดผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก ซึ่งประเด็นที่ไทยสามารถมีบทบาทนำ ได้แก่ (๑) อนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง โดยไทยควรวางยุทธศาสตร์และบทบาทในเชิงรุกมากขึ้น ใช้ประโยชน์จาก ACMECS และกรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงอื่น ๆ กว่า ๑๓ กรอบ (๒) ทะเลจีนใต้ โดยไทยและอาเซียนควร ร่วมกันจัดทำ COC ให้แล้วเสร็จเพื่อเป็นหลักประกันว่าคู่ขัดแย้งจะสามารถบริหารจัดการความสัมพันธ์ระหว่างกัน ได้ (๓) สิทธิมนุษยชน โดยไทยควรดำเนินการต่อกรณีผู้ต้องกักขังชาวอุยกูร์อย่างระมัดระวัง และ (๔) กรณีบริษัท Huawei ซึ่งไม่ได้เป็นปัญหาสำหรับไทย แต่จะเป็นประเด็นที่ละเอียดอ่อนมากขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะการ โจรกรรมอุตสาหกรรม

๒. การแข่งขันทางการค้า

๒.๑ ความขัดแย้งระหว่างจีนกับสหรัฐฯ คือ สงครามการค้าต่อสู้เพื่อครองความเป็นเจ้า ซึ่งเป็นภาวะ “๑ สงคราม ๗ สนามรบ” ทางด้านการค้าการลงทุน การเงินการธนาคาร ความรู้และเทคโนโลยี สื่อสารมวลชน วัฒนธรรม การเมืองระหว่างความคิดเอกนิยามกับความคิดพหุนิยม และความมั่นคงภายในและ ภายนอก เพื่อช่วงชิงอำนาจเศรษฐกิจ อำนาจละมุน อำนาจทางการเมือง และอำนาจทางทหาร นอกจากนี้ ยังมีอีก ๑ สงคราม ๑ สนามรบจากสงครามการค้าต่อสู้กับโรคโควิด-๑๙ และการแข่งขันด้านการแพทย์และ สาธารณสุขโลก ซึ่งย่อมมีผลต่อไทย ไทยจึงควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้ (๑) ปรับดุลยภาพระหว่างเศรษฐกิจ ภายในกับเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยหันมาพึ่งพาตลาดภายในมากขึ้น (๒) สร้างความสมดุลระหว่าง เศรษฐกิจธุรกิจกับเศรษฐกิจครัวเรือน และ (๓) สร้างความสมดุลระหว่างการแข่งขันกับการจัดสรรและแบ่งปัน

๒.๒ จีนเป็นศูนย์กลางการผลิต ในขณะที่สหรัฐฯ เป็นศูนย์กลางการบริโภค การแยกตัว ทางเศรษฐกิจ (economic decoupling) ระหว่างจีนและสหรัฐฯ จะมีผลต่อเศรษฐกิจภูมิภาคและโลก รวมถึงอาเซียน ซึ่งที่ผ่านมาเน้นการส่งออกและการรับเทคโนโลยีผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เป็นหลัก โดยการแยกตัวทางเศรษฐกิจระหว่างสองมหาอำนาจดังกล่าวสะท้อนได้จากการที่ (๑) สหรัฐฯ สร้างพันธมิตรทางเศรษฐกิจผ่านโครงข่าย Economic Prosperity Network กับกลุ่ม Quad (สหรัฐฯ อินเดีย ญี่ปุ่น และ ออสเตรเลีย) และ Quad Plus (เกาหลีใต้ เวียดนาม และนิวซีแลนด์) ในขณะที่ (๒) จีนผลักดันข้อริเริ่ม “สายแถบและเส้นทาง” (BRI) และการก่อตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานแห่งเอเชีย (AIIB) เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือด้านเศรษฐกิจกับต่างประเทศ นอกจากนี้ จีนมีแนวโน้ม ให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน (neighborisation) ในภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะประเทศอาเซียน ทางภาคพื้นแผ่นดิน (mainland ASEAN)

๒.๓ ประเด็นที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดสำหรับไทยในอนาคตจากการแยกตัวทางเศรษฐกิจ ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ คือ แนวโน้มการลงทุนจากต่างประเทศในไทยเนื่องจากจะส่งผลต่อ (๑) การเลือก แหล่งการลงทุนของประเทศที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีและเจ้าของทุน ดังนั้น การแตกหักระหว่างนายทุนย่อมมี ผลกระทบต่อประสิทธิภาพและ economies of scale ในไทย และ (๒) การกระจายการลงทุนออกจากจีน มาไทย ซึ่งการลงทุนในอุตสาหกรรมแนวหน้า เช่น อวกาศและชีวภาพอาจมาไม่ถึงไทย และส่งผลกระทบต่อ การบรรลุเป้าหมายอุตสาหกรรม S-curve ของประเทศ

๒.๔ นอกจากนี้ สงครามการค้าระหว่างจีนและสหรัฐฯ จะนำไปสู่การแยกตัวทางข้อมูล (data decoupling) และต่อไปรัฐจะไม่ได้แบ่งตามภูมิรัฐศาสตร์ แต่เป็นการแบ่งระหว่างรัฐที่มีการเชื่อมโยง กับไม่มีการเชื่อมโยงด้านข้อมูล (connected states vs unconnected states) ดังนั้น ไทยควรพัฒนาสอง แพลตฟอร์มเพื่อรองรับการเชื่อมโยงทางข้อมูลและสินค้า

๓. การแข่งขันทางเทคโนโลยี

๓.๑ นับตั้งแต่การสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ เมื่อปี ๒๕๒๒ ความสัมพันธ์สามารถแบ่งออกเป็นสองช่วงที่สำคัญได้แก่ (๑) ช่วงสองทศวรรษแรก (๒๕๒๒ - ๒๕๔๔) ซึ่งสหรัฐฯ เกื้อกูลจีนอย่างต่อเนื่อง โดยในปี ๒๕๔๔ จีนเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก (WTO) ด้วยการสนับสนุนจากสหรัฐฯ และสหรัฐฯ คาดหวังว่าการโอบอุ้มและเกื้อกูลจีนจะทำให้จีนเป็นหุ้นส่วนของสหรัฐฯ ที่มีความรับผิดชอบและพร้อมที่จะเปิดเสรีทางการเมืองภายในประเทศ แต่จีนไม่ได้มีพฤติกรรมแบบที่สหรัฐฯ คาดหวังไว้ และ (๒) ช่วงสองทศวรรษหลัง (๒๕๔๕ - ๒๕๖๓) ซึ่งจีนมีความก้าวหน้าในการพัฒนาประเทศและเริ่มกลายเป็นคู่แข่งของสหรัฐฯ ในหลายเรื่องจนนำมาสู่สถานะการแข่งขันและความขัดแย้งระหว่างกัน

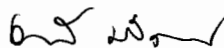
๓.๒ ปัจจุบัน สิ่งเดียวที่สหรัฐฯ เหนือกว่าจีนคือเทคโนโลยี เทคโนโลยี 5G จึงเป็นประเด็นที่ทั้งสหรัฐฯ และจีนแข่งขันกันอย่างรุนแรง โดยเฉพาะในการออกแบบ/การผลิตเซมิคอนดักเตอร์ ซึ่งเป็นหัวใจของเทคโนโลยี 5G สหรัฐฯ ยังคงนำหน้าจีนในด้านนี้ และพยายามทุกวิถีทางเพื่อสกัดกั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตเซมิคอนดักเตอร์และเทคโนโลยี 5G ของจีน รวมถึงการดำเนินการบริษัทหัวเว่ย ในขณะที่จีนเร่งพัฒนาการผลิตเซมิคอนดักเตอร์เพื่อใช้ภายในประเทศและลดการพึ่งพาการนำเข้าจากสหรัฐฯ และประเทศพันธมิตรของสหรัฐฯ รวมถึงขีดความสามารถของบริษัท Semiconductor Manufacturing Industrial Corp (SMIC) ซึ่งเป็นบริษัทผลิตชิปที่ใหญ่ที่สุดของจีนเพื่อบรรลุเป้าหมายการเป็นผู้นำโลกด้านอุตสาหกรรมเซมิคอนดักเตอร์ให้ได้ภายในปี ๒๕๗๓

๓.๓ ประเด็นเซมิคอนดักเตอร์และได้หัวเว่ยเป็นเรื่องที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างสูงในการแข่งขันทางเทคโนโลยี 5G ระหว่างสหรัฐฯ กับจีนเนื่องจากบริษัท Huawei ยังคงต้องพึ่งพาการนำเข้าเซมิคอนดักเตอร์จากสหรัฐฯ อย่างมาก ปัจจุบัน บริษัทที่ผลิตเซมิคอนดักเตอร์ที่ใหญ่และทันสมัยที่สุดของโลกคือ Taiwan Semiconductor Manufacturing Company (TSMC) ส่งผลให้ได้หัวเว่ยเป็นพื้นที่เสี่ยงในภูมิภาคที่ทุกฝ่ายต้องจับตามองอย่างใกล้ชิด

๓.๔ ไทยควรกำหนดท่าทีและนโยบายการพัฒนาเทคโนโลยี 5G อย่างสมดุลและรอบคอบเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงด้วยว่า สหรัฐฯ ยุโรป ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสิงคโปร์ ได้มีท่าทีร่วมในเรื่องเทคโนโลยี 5G ของจีนแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอาจารี ศรีรัตนบัลล์)

อธิบดีกรมเอเชียตะวันออก ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

เสนอ สำนักงานเกษตรต่างประเทศ

๒๕๖๐ (๖ พ.ค.๖๐)

(นางสาวขวัญเรือน มงคลสวัสดิ์)

ผู้อำนวยการกองกลาง

สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กรมเอเชียตะวันออก

สำนักงานเลขานุการกรม

โทร. ๐ ๒๒๐๓ ๕๐๐๐ ต่อ ๑๔๔๘๘

โทรสาร ๐ ๒๖๔๓ ๘๑๙๓

